

51.)

ACC. N:o M. 16003 : 1-6.

Landskap: Skåne Upptecknare: Monika Minnhagen, Id.

Härad: Lunds stad. Berättare: Fru Augusta Hörndahl Lund

Socken: Berättarens yrke: Fru

Uppteckningsår: 1963 Född år 1889 i Lund

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Affärer. s. 1.
 Julen. s. 1-2.
 Nyår. s. 2.
 Trettonafton. s. 2.
 Fastan. s. 2.
 Skärtorsdag. s. 2
 Långfredag. s. 2.
 Påsk. s. 2.
 Kristihimmelfärdsdag. s. 3.
 Midsommar. s. 3.
 Lucia. s. 3.
 Nämnsdagar och födelsedagar. s. 3
 Barndop. s. 4.
 Lysning. s. 4.
 Konfirmation. s. 4.
 Bröllop. s. 4.
 Begravningskonfekt. s. 5.
 Umgänges- och nöjesliv i staden. s. 5.
 Kyrktagning. s. 6.
 Hemsömmerska. s. 6.
 Torghandel. s. 6.
 Judar. s. 6.
 Marknad. s. 6.
 Promenadkonsörper. s. 6.
 m.m.

Skriv endast på denna sida.

Fru Hörndahls far var militär på Södra Skåningarna.

Farfadern ägde Gylleholmsgården, belägen nedanför Spyken och dess ägor sträckte sig till Råbyholms ägor. Tyvärr dog farfadern när hon var mycket liten. Det enda hon minnes var danser i loglängan. Fru Hörndahls egen familj bodde i en fastighet på nuv. Arkivgatan. Där hölls gris, som slaktades till jul satt smådjur och änder. En stor trädgård fanns.

Stora affärer fanns i Lund t.ex. Lundgrens i nuv.

Thulehuset och Albin Perssons på Mårtenstorget, där bönderna satte in sina hästar.

Årsfester och familjehögtider. Julen började med städning i hela huset och man hade stortvätt. Sedan badade alla i bädaret i tvättstugan. Vattnet kunde lätt värmas där. I allmänhet badade folk på Mårtenslund fattighus. Man gick i julbönen på julaftonen, men döpp i grytan förekom inte. Efter julbönen åt man lutfisk, gröt och kaffe med pepparkakshjärtan, grisar och bockar. Julgran fanns och julklappar delades ut av jultomte.

Det var mest nytrosaker och en och annan docka. Man sjöng jul-

sånger. På juldagen gick man i julotta eller högmässa. Sedan kom släkten på middag. Annandagen var det alltid kalas - antingen hemma eller borta. Man sjöng och lekte jullekar; t.ex. gömma ringen. På julen gav man mat och kläder till de fattiga och detta gick ofta genom föreningar.

Nyårsaftonen firades ofta med kalas och man vakade in det nya året. Man gick ibland upp till Domkyrkan. Barnen sköt enl. Fru Hörndahl redan då med raketer.

Trettoneaftonen klädde barnen ut sig som gummar och gubbar i roliga kläder och gick omkring i husen och sjöng "Staffan Stalledrääng". Man klädde aldrig ut sig till stjärngossar.

I Fastan åt man fastlagsbullar endast på fastlagsmåndag. Alltså bara en dag. Bullarna hade grädde och mandelmassa.

På Skärtorsdag fäste man pappersremser på ryggen på folk för att de skulle till Blåkulla.

Långfredagen var stilla.

På Påskafonden åt man dels nässelkål, dels målade man ägg.

För den gröna färgen användes avkok av kundkex, för den gula

avkok på gullöksblad. Dessa var nämligen inte giftiga. När Frù Hörndahl blev litet äldre målade de gubbar på äggen. Aldrig röda eller blå ägg, Fastlageris förekom inte, efter vad hon visste.

Kristi Himmelsfärdsdag blåstes hornmusik från Domkyrkans torn.

På Midsommarafonden samlades alla ungdomar vid en majstång på en gård i närheten. Flickorna hade nya bomullskläningar. Först lekte man danslekar kring stången t.ex. Jungfrun hon går i ringen och efteråt dansade man till dragharmonika.

Vid Märten serverades anka med sviskon och rödkål, frukt och öl.

Vad Lucia beträffar kan Fru Hörndahl ej erinra sig att det firades.

Namnsdagar firades ej. Fru Hörndahl hade överhuvud taget ej hört att sådana dagar firades i Skåne.

På Födelsedagarna gav föräldrarna nyttopresenter och Fru Hörndahl hade kalas för sina kamrater, som emellertid ej

medförde någonting. Som förtäring bjöds på saft och kakor och

efteråt karamellpåsar. De lekte engissningslekar. Överhuvud taget
uppvaktade man inte med så mycket blommor som nu.

Vid barndop utsågs en gudmor och gudfar. Dessa skulle
vara närmaste släktingar, skulle ha uppnått mogen ålder och borde
helst vara gifta. Namn gavs ofta efter någon släkting och
man medförde doppresenter.

Vid Lysning gratulerade närmaste släktingar första
lysningsdagen och vännerna andra.

Vid konfirmationen hade flickorna lång svart klänning
och stora vita hattar. Pojkarna hade mörkblå kostym. Alla med-
förde psalmbok och nässduk. Efteråt bjöd man på middag.

Lövad stång vid bröllop hade Fru Hörndahl aldrig sett,
men hon hade hört att det förekommit på landet tidigare. Fru
Hörndahl hade själv vid sitt bröllop vit klänning, lång, rosen-
bukett med långa band, slöja, myrtenkröna, till vilken hon fått
myrten av en vän. Middagen var på Grand och bröllopsresan gick
till Stockholm. Brudgummen hade uniform.

Vid begravningar fanns begravningskonfekt men inga spec.

kakor.

Umgänges- och nöjesliv i staden. På sommaren körde de ofta ut på landet med häst och vagn. Några bilar fanns inte, men det var gott om cyklar, och man kunde ta tåget Lund-Bjärred eller Lund - Revinge. Den sistnämnda järnvägen gick över hennes farfars mark. På vintrarna äkte man skridskor på nuv. idrottsplatsen. Fru Hörndahl kunde ej erinra sig biograftr, men teater förekom på Akademiska Föreningen. Den första pjäs hon såg var Tiggärstudenten. Konserter hölls ibland av studenterna och på vintern förekom slädpartier. Man lekte mycket: hoppade rep, gissade gator och rullade kulor. Fru Hörndahl gick i en dansskola på Grand Hotell och lärde sig dansa boston. Även studenter förekom bland eleverna.

Nyhetsförmedling, skola, kyrka och det religiösa livet.

När Fru Hörndahl var 10 år fick de en av de första telefonerna i staden. Hon läste böcker, mest Rydberg samt Folkets Tidning och Allers. Fotografer fanns, men familjen hade egen kamera.

Fru Hörndahl lärde sig spela piano av en moster.

Kyrktagning hade Fru Hörndahl ej hört talas om.

Myndigheter och kommunala angelägenheter. Vatten på gården hämtades i en pump men 1920 drog man in vattenledning till köket. Husläkare fanns, som kom hem.

Arbetsliv och hushållning. Hemsömmerska kom när det behövdes.

Man köpte inga färdiga kläder. Sömmerskan fick mat men for hem på kvällen.

På Stortorget köptes kött från vagnar och på Mårtenstorget fisk och grönsaker. Mjölk fick man i en affär på Ö. Vallgatan.

Ingenting handlades direkt från landet. Judar gick omkring med knyten som innehöll dukar och förkläden samt tyger.

En gång i månaden var det marknad på Clemenstorget och då säljdes polkagrissar, tyg och dyl. Karuseller fanns under sommaren på Mårtenstorget och Cirkus på Kattesundsgatan. På den sist nämda förekom mest hästar och olika pajas. På marknaderna fanns positiv.

På Promenadkonserter fanns inte gå förrän man var konfirme-
rad.